

Bonyhád és Vidéke

Társadalmi és községpolitikai ujság.

Megjelenik minden szombaton az „Országos Néplap“ mellékleteként.

Előfizetési ára az „Országos Néplap“-pal és a „Tolnamegyei Hírlap“-pal együtt egész évre 8 korona.

Főszerkesztő:
BETNÁR BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Bonyhád, Perczel Mór-u. 223. (Ermel ház)
Telefon szám 28.

Művelődésünk.

A nemzetek haladása örökös küzdelemben, versengésben nyilatkozik meg. Nemcsak az egyesek, de a nagy tömegek tehetsége is fejlődik, gyarapodik e nemes erő kifejtés közben. A mi szegény hazánk szomorú sorsa, hogy a küzdő pályán a legszűkebb gyep jutott neki és hogy csak akkor érhető el igazság, mikor társai már jó messzire jártak.

A helyzet a hátrányos volta azonban korántsem ok kétségbeesésre! — Egyes ember léte tűnő kis zaj, tovalebbő árnykép csupán s így nem nagy tér nyílik a mulasztások, késések helyrehozására. De a nemzetek léte más mérték alá esik. Véges korlátolt lényünkön túl messze elnyul az, mint az örökkévalóság valóságos kis mikrokozmosza a világegyetem örökkévalóságának makrokozmoszával szemben. A valószínű számítás, akár az egyéneknél, úgy itt sem szól amellett, hogy az ifjkor serdülő erőivel a férfikor munkáinak, nehéz küldelmeinek, élvezeteinek minden nyügét magunkra vállaljuk. Régi igazmondás, hogy a helyzetek kihasználásában áll a legnagyobb bölcsesség. És a mi nemzetünk éppen ezen a téren nem járt el kellő tapintattal. Megpillantva a messzejáró versenyhátrányokat, fanatikus lelkesülésében önmagát korbácsolva sietett előre s ma már azt hisszük, hogy egy sorban állunk a nagy művelt nemzetekkel.

A látszat tényleg e mellett szól. De az éles az őszintét kutató szem hamarosan észreveszi, hogy egész művelődésünk olyan, mint a mesterségesen érlelt gyümölcs.

Nemzeti fejlődésünk áprilisát éljük s utunkban már cseresznyeszamóca mosolyog... Nagyságában az ilyen mesterségesen érlelt gyümölcs néha tán tulszárnyalja a természetes uton termeltet, de színben illatos zamatban fogyatékos.

A legnagyobb baja művelődésünknek, hogy inkább incidialiter, hogy úgy mondjuk: zseniálisan haladunk, mint rendszeresen. Hiányzik belőlünk a sokat gunyolt, de eredményeiben, sikereiben annyira üdvös német alaposság, mely — igaz — sokszor nevetségesen aprólékos részletekbe bocsátkozik, de annál biztosabban mentes a tévedéstől. Ez az alaposság nyújtotta nekik azt az előnyt, hogy a népességnek még legalacsonyabb rétegeiben is betudta vezetni, ha nem is magukat a tudományokat, de legalább is az értelmiségnek ama bizonyos fokát, mely a nagy népensemlethez az értékelés magasabb fokára emelte és jogosulttá tette azt a nézetet, hogy magát az egész német nemzetet — a maga egész teljességében — művelté tette.

Nem akarunk dicséretet zengeni a németeknek, a kik ugyan derekasan felhasználták a művelődésükre kínálkozó alkalmakat, de a kik épp oly kevésbé haladhattak volna előre, mint mi, ha az alkalmat erre nélkülözték volna, — ha ők, is úgy, mint jó magunk, évszázadokon át, kénytelenek lettek volna védőbástyául szolgálni a többi nemzetnek. A kelet berohanásainak kellett ellenállanunk, hogy a Nyugat háborítatlanul haladjon a kultúra felé, míg mi csak a fegyverforgatás művészetében remekelhettünk.

Jogunk van arra, hogy büszkék lehessünk arra a műveltségre, melyet alig né-

hány évtized alatt elsajátítottunk. Ez azonban nem ment fel minket attól a kötelességtől, hogy a nagyjában megszerzett műveltséget immár mélyítsük és kövessük az alaposság ama példáját, melyet a Nyugat, különösen a németek szolgáltatnak nekünk.

Ehhez a legelső kellék a tanultságot a nép legszélesebb rétegeibe bevezetni. Arra kell első sorban törekednünk, hogy az analfabéták számát minimumra redukáljuk s a nép erkölcsi színvonalát lehetőleg magasabbra emeljük.

(V. N.)

A nőkérdés szocialisztikus felfogásban.

Irta: Fodor Lajos.

Folytatás és vége.

Perkins Gilman „A nő gazdasági helyzete” című művében azt mondja: „Az idők szellemének igaz jele a mind több és több fiatal leányban élő vágy függetlenség s önálló pálya után és számtalan asszonynak növekvő ellenszenva a férjtől való gazdasági függéssel járó örökös, szegyenletes pénzkunyorálás ellen”: de míg az óriási gazdasági és társadalmi ellentétek s ezzel a kiváló fény, gazdagság meglesznek, mindig lesz indító ok, mely akár a családi élet keretén belül, akár azon kívül oly nemi életre ad nekik impulzust, mely sem az erkölcs, sem a társadalom érdekével nem egyezik meg.

Perkins Gilman szerint „nálunk egy egész nem gazdaságilag függ a másiktól s így gazdasági viszonya nemi viszonyával van szoros kapcsolatban. A nő gazdasági helyzetét nemi viszonyai szabják meg. Benne ugyancsak az emberi erők, emberi kívánságok és vágyak működnek, mint a férfiben. De mindazt, a mit birni, — a mit tenni vágyik, egyetlen egy uton, egyetlen egy választás útján kell elérnie.”

Ez a választás pedig vagy férhezmenetelt jelent sokszor, csupán anyagi érdek alapján, vagy prostitúciót. A nő tehát nagyon sokszor anyagi jólétet szerez lelki és erkölcsi nyomorúság árán, vagy ha szerelemből megy férhez, sokszor kell az anyagiakkal küzdeni szerelméért.

Itt szocialisztikus felfogás szerint tehát a nő társadalmi helyzetének a bizonytalanságát, úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben csak a szocialisztikus társadalmi rend képes gyökeresen megváltoztatni, upgy, mint a nagy néptömeg bizonytalan helyzetét s pedig azzal, hogy a kirívó ellentétek megszűnnek, mindenki számára egyformán biztosítva lesz a kényelmes megélhetés, minek következtében a házasságokat a sziv vonzalma alapján fogják kötni.

Helytelen tehát, ha sokan azt hangoztatják, hogy szocializmus a családi intézményt akarja megbolygatni.

Ellenkezőleg a mainál tisztább, nemesebb családi életet óhajt s meg akarja szüntetni a prostitúciót a családi életen kívül s azon belül, mert a mai házasságok nagy részét nem tekinti egyéneknek, mint vagy a nő, vagy a férfi részéről megfizetett s társadalmilag elismert prostitúciónak. Menger szerint (Uj erkölcsstan) minden társadalmi, hatalmi viszony, akár gazdaságon, akár politikai, vagy vallási, vagy társadalmi befolyáson alapszik, átlag, megfelelő mértékben nemi erkölcselenséget idéz elő.

Igy a rómaiaknál elismert tény volt, hogy a birtokos rabszolgánőt nemi ösztöne kielégítésére használta; ugyanez állapotok fenmaradtak a középkoron át, a rabszolgaságban és jobbágy-ságban, sőt egyes esetekben az első éjszaka (jus primae noctis) jogintézményévé süllyedtek.

Általában ma is minden gazdag anyyi nemi élvezetet vásárolhat magának, a mennyit épen akar.

Most a szocialisztikus világrend ezeket az anyagi, vagy másféle hatalomtól eredő immoralitásokat akarja megszüntetni, érvényre juttatni a tiszta szerelmet, a hamisítatlan egyéni boldogság s a társadalom érdekében meg akarja szüntetni azt a bizonytalanságot, mely a nőt a mai gazdasági rend keretében az érdekházasságok, az anyagi viszonyok következtében a késői nősülésknél tapasztalható gyakori nemibetegségek, a vénlányosság szomorú sorsa, a társadalom által kitagadott prostituáltak elrettentő képében állandóan fenyegeti.

Nem tartozik szorosan a szocialisztikus felfogáshoz a koedukáció, (a leányok és fiuk együttes nevelése) és a felvilágosítás kérdése mindamelllett a szocializmus mindkettőt szükségesnek találja a nők helyzetének a mai rend keretében lehető javítása szempontjából.

Szükségesnek találja a koeduciót azért, mert az együttnevelés a megszokottsággal csökkenti mindkét nemben a nemi vágy intenzitását, tehát ez a körülmény a nemi élet tekintetében némi üdvös változást hozna létre, szükségesnek találja a felvilágosítást úgy a fiukra, mint a leányokra nézve, hogy lehetőleg megóvja az előbbiekkal a nemi betegségek — az utóbbiakkal a házasság előtt keletkező nemi életnek a nőre háramló különféle testi és társadalmi veszélyeitől. Ismétlem azonban (s épen ezért nem bocsátkozni fejtegetésükbe), hogy a női kérdés szocialisztikus felfogáshoz ezek csak nagyon csekély mértékben tartoznak, olyformán mindössze, mint a hogy a szocialisták szükségesnek tartják a munkásjóléti intézményeket, helyzete a mai rend keretében.

Teljes javulást, igazi gazdasági társadalmi egyenlőséget csak a szocialisztikus társadalmi

rendtől várnak, szerintük tehát a női kérdést is előbbre vihetik bizonyos helyes intézmények és intézkedések, de a nő teljes gazdasági, társadalmi és politikai egyenjogúságát ezekkel együtt a nemi viszony morális alapon való kialakulását csak a kollektív társadalmi rend teremtheti meg. E szocialisztikus társadalmi rendben fejtheti ki majd a nő szerepét mint társadalmi lény, mint anya és szerető hitves.

HIREK.

— **Hivatal átvétel.** Perczel Béla dr. a völgyeségi járás ujonnan megválasztott főszolgabirája hivatalát április hó 1-én vette át.

— **Bucsuzás Szentiványi Miklós főszolgabirótól.** Szentiványi Miklóstól, a völgyeségi járásnak nyugalomba vonult főszolgabirójától vasárnap vett hivatalos bucsut a járási tisztikar, a melynek nevében dr. Hagymássy Zoltán szolgabíró mondott meleg hangú bucsuzó beszédet, kiemelve a távozonak tisztársaival szemben tanusított jóakarátát, szíves előzékenységét s nemes baráti érzületét. A távozó főszolgabíró meghatva mondott köszönetet, kérve a tisztikart, hogy jóakaratu emlékében tartsa meg továbbra is.

— **Tanítóválasztások.** A zombai rk. osztálytanítói állásra Petz Gyula alsómocsoládi tanító választatott meg. — Jung Károly cikói tanítót Alsómocsoládra, Philipp Antal szintén cikói tanítót pedig Kisszentmiklóásra választották meg.

— **Rejtélyes gyilkosság.** Hufnágel János gazdag hidasí földmivelő, pár héttel ezelőtt nyomtalanul eltűnt, akinek holttestét most fogták ki Paradicsom-pusztánál a patakából. A szerencsétlen embert valószínűleg úgy ütötték agyon és azután kirabolva, a patakba vetették. A nyomozás folyamatban van.

— **Fajmalacok a magyarosítás szolgálatában.** Déváról írják: Sajátságos alapítvánnyal állott a magyarosítás szolgálatába Cs. Lázár László dúsgazdag földbirtokos. Értesítette a lapusnyéki elemi iskola igazgatóját, hogy minden év szeptember havában két pompás fajmalacot ajándékozzon az iskola román ajku tanulói közül azok-

nak, akik leggyorsabban használják a magyar nyelvet. Az első két malacot már el is küldte az iskolának, melynek tanulói között nagy versengés indult meg a malacért.

— **Napfogyatkozás.** Érdekes, nem mindennapi égi tűnemény szemléltetésében lesz részünk április hó 17-én. Napfogyatkozás lesz. A csillagászok feszült várakozással néznek az elé a napfogyatkozás elé, melynek főérdekessége az lesz, hogy gyűrűs lesz még pedig oly vékony gyűrűvel, hogy nem lehet előre megmozdítani, nem lesznek-e olyan helyek is, ahol teljes napfogyatkozásnak fog tetszeni. Magyarországon a napfogyatkozást délelőtt 11 és 12 óra között láthatjuk. A hold a napnak 9 tizedrészét fogja elfödni.

— **Szabadon bocsátott cigánykaraván.** Mint feljebb közöljük Paradicsom-pusztán a Sióban ráakadtak Hufnágel János jómódu hidasí polgár hullájára. A vizsgálat megállapította, hogy Hufnágelt meggyilkolták, kirabolták, majd a Sióba dobták a holttestet. A nyomozás során letartóztattak egy 40 tagú cigánykaravánt, melynek tagjait a gyilkosság elkövetésével gyanúsították. A vallatás alkalmával a cigányok tagadták, hogy részük volna Hufnágel meggyilkolásában s minthogy a gyanunál egyéb terhelő csakugyan nincsen a cigánykaraván ellen, a csendőrség tegnap valamennyit szabadlábra helyezte. Csendőri megfigyelésük azonban tovább folyik.

— **Hogyan csempézik a kivándorlókat a határon át.** Mindennap akad mostanában valami cifra kalandja a zsandároknak gyanus népekkel, a kikről egy kis vallatás után kiséül, hogy ki akartak az országból vándorolni. Egyszer muzsikus cigányokat fognak meg a határrendőrök, a kik kor mos képpel, piros nadrággal, mindennel fel vannak szerelve, csak muzsikálni nem tudnak. Másnap ájtatos bucsusok jönnek, feszülettel és templomi zászlókkal. Pap megy előttük, a ki az éneket vezeti. A határrendőrök jobban megnézik a papot, ráismernek benne a kivándorlási ügynökre, a ki ebben a maszkban akarta a bucsusok gyanánt szereplő kivándorlókat a határon át csempésködni. Harmadnap favágókat vezet át a határon egy puskás erdész. Ez is csalás volt, az erdész is kivándorlási ügynök, a favágók is kivándorlók. Egy ravasz és nyomoruságos csempészet indult hát meg Magyarország határan, se csipkét, se drágaköveket nem visznek: csak

a meztelen életüket akarják kilopni az országból a magyarok. Elszörnyedve és lesújtva nézzük ezt a rettenetes farsangi képet. Nem elég, hogy mindenféle hajóstársaságok ezerszámra pakkolják föl és viszik el a szemünk előtt véreinket Amerikába, nem elég, hogy a hatóságok és a parlament előzékenyen a kezére járnak a kivándorlás üzletembereinek, most még azok a magyarok is szaladnak, szökdösnek ki a hazából, a kik nem tudnak simán utlevélhez jutni. Maszkáknak öltöznek, svindliznek, trükköket eszelnek ki, s futnak, menekülnek Magyarországból. Maholnap nemzeti virtus lesz a kivándorlás is, mint az ivás meg a verekedés. A mi kis pénze van a szerencsétlen kivándorlónak, azt az ügynöknek kell adni, üres zsebbel, a tarisznyájában egy darab kenyérral indul el a messzi, bizonytalan utra és boldog, hogy az irháját innen elvihette. Menni innen, mindenáron menni, akárhová, akármilyen messzire, bajba, rabszolgaságba, vakon tántorogni az ügynök után a legidegenebb idegenbe: sehol nem lehet olyan rossz, mint idehaza. Lehangelve s tanácstalanul nézünk a határ felé. A kivándorlók halálos elszántságával szemben meddőnek és hiunak látszik minden törvény és erőszakosság.

— **Eljegyzések.** Rumi Ernő izményi segédjegyző eljegyezte Pausz Samu ev. kántortanító leányát, Vilmát Ivándárdán. — Haasz Antal dombóvári kereskedő eljegyezte Lukovits Erzsikét Dombóvárról.

— **Temetés zenezóval.** Fauerbach György kisvejei lakos fia másfél évi mellbetegség után 18 éves korában március 31-én meghalt. A halottat zenezóval kísérték a templomig, hol szent misét mondtak, onnan pedig a temetőbe.

— **A zónatarifa végnapjai.** Néhai Baross Gábor nagy alkotása, a zónatarifa utolsó napjait éli. Elkészült az új tarifa, mely szakít a zónarendszerrel és eltekintve a 30 kilométernyi fönmaradó szomszédos forgalomtól, ismét életbe lépteti a kilométeres távolságok után számítandó méretárát, de azért bizonyos kedvezményeket állapít meg a Budapest felé való utazásra. Az országos közlekedési tanács már letárgyalta az új tarifát és ezen alkalommal Beöthy László, kereskedelemügyi miniszter bőven kifejtette az indokokat, melyek a személytarifáknak mintegy 30 perccel való fölemelését elkerülhetlenné tették. Különösen az új cukorgyárak szállításai a teherkocsik számának 4—5000 darabbal való szaporítását teszik szükségessé, a beruházásokat is gyorsítani kell, a teheráru szállítás tarifáinak fölemelése pedig egymagában nem elegendő ezen nagy kiadások fedezésére. A szaktanácskozmánynál különösen a harmadik osztályu gyorsvonati kocsikat sürgették meg. A miniszter

elvben magáévá tette a gyorsvonatok harmadik osztályát, de annak életbeléptetése tekintetében még nem tehet kötelező kijelentést. Minden jel arra mutat, hogy május 1-től már 30 százalékkal drágábban fog a közönség utazni s ezen emelkedés ára különösen nagytávolságba való utazásnál fog jelentkezni, különösen Fiume, Predeál és Zsolna felé fog az utazás megdrágulni.

Értesitem a gazdaközönséget,

hogy vizimalmomat finom rozsörléshez új szerkezettel szereltem fel s így a legszebb lisztet állíthatom elő. **Réder János** molnár **Bonyhád**.

3—3

Gőzcséplőgép 4 PH, jökarban, teljesen felszerelve kedvező árban azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást ad **Réder János Bonyhádon**. A gép megtekinthető **Schleier Henriknél Windflügel puztán** Bonyhád mellett.

3—3

ÉSZ-

szerü reklám idővel
ezerszeresét hozza meg
a befektetett tőkének.

Óvjuk egészségünket fertőzésektől!

és ezért csak a bakteriummentes
:—: és kiváló jó :—:

pécsi Tettyey kristály- tisza üdítő és borvizet

igyuk, mely nemcsak a legkel-
lemesebb izü, hanem a leg-
olcsóbb szénsavas asztali viz.

Rapható minden füszerüzletben
..: és vendéglőben! ..:

29—52